

ЗМІНИ В ЗАКОНІ УКРАЇНИ «ПРО ВИЩУ ОСВІТУ» ОСНОВНІ НЕДОЛІКИ

Відставання реформи освіти від системних змін в інших сферах життя створює численні проблеми, які поки стосуються окремих функцій.

«Чим ми можемо залучити студентів, зупинити їх, це тільки зростанням якості вищої освіти, вищою освітою, яка спрямована на очікування ринку праці, на випередження. Щоб підвищити якість освіти, ми пропонуємо визначити три пріоритетні напрямки

змін: створення механізмів для забезпечення якості освіти, які все ще в Україні практично відсутні. Друге - інтеграція в європейський простір вищої освіти та наукових досліджень. Третє - формування і розвиток освіти впродовж життя, яке сьогодні в Україні фактично

в зародковому стані», - сказала *Лілія Гриневич*, міністр освіти і науки України, на розширеному засіданні колегії МОН з питань змін у вищій освіті.

Через глобалізацію освітнього простору спостерігається стрімке зростання впливу глобальної конкуренції на Україну, тому ми можемо бачити як з кожним роком більше і більше випускників їдуть навчатися в закордонні ВНЗ.

Останнім часом все частіше випускники шкіл почали цікавитися Польщею та Чехією. Також популярні серед українських студентів Італія та США. Останнім часом все частіше випускники шкіл почали цікавитися Польщею та Чехією. Також популярні серед українських студентів Італія та США. Тут м'які умови еміграції, сильні програми як теоретичної, так і практичної спрямованості.

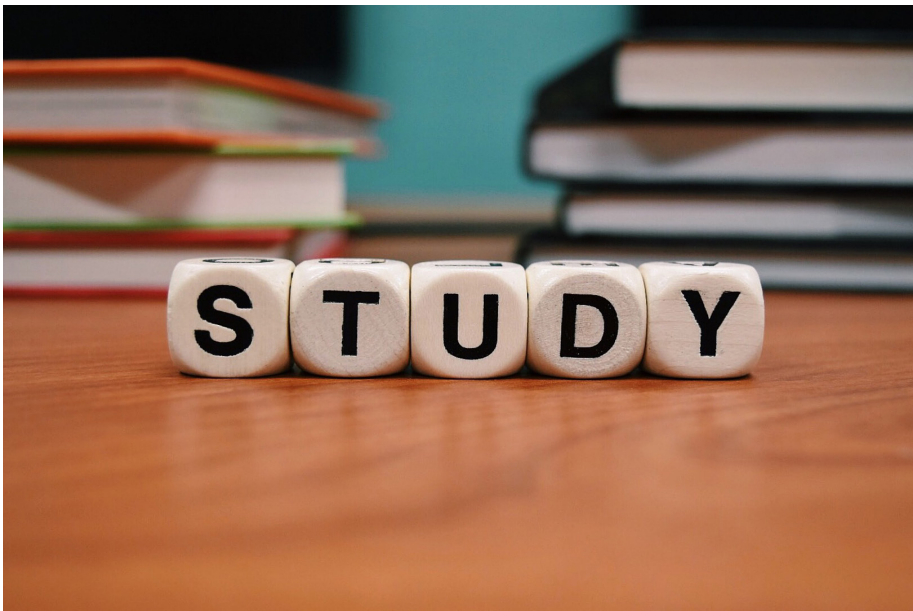
чає існування ефективної системи забезпечення якості – що є першою проблемою нового ЗУ «Про вищу освіту». До прикладу, міністр освіти і науки України Лілія Гриневич оголосила, що деякі країни частково або повністю припинили визнання наших медичних дипломів. Зокрема, таке рішення прийняли Сирія, Ліван, Ірак і Палестина, звідки в наші медичні вузи традиційно приїжджає вчи-

plag.pl на основі ста тисяч наукових праць, найбільше недобросовісним запозиченням у наукових текстах зловживають росіяни (47,9%), а найменше – студенти й викладачі данських вишів (4,1%). Україна замикає п'ятірку держав-антилідерів (туди ввійшли ще Молдова, Білорусь, Боснія і Герцоговина) із коефіцієнтом 34,4%. Тим часом у сусідній Польщі цей показник чи не вдвічі менший і становить 16,3%.

І, ЗВІСНО, АКТУАЛЬНИМ Є ПИТАННЯ ФІНАНСУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ОСВІТИ.

Для того, щоб ефективно використовувати бюджетні кошти, треба створювати нові механізми їх розподілу, які б враховували пріоритети освітньої політики.

Як бачимо, скільки б в країні не говорилося, навіть на найвищому рівні про те, що витрати на освіту є насправді інвестиціями в людський капітал, всі можливості подолання кризи у вищій освіті ґрунтуються на бідність фінансування. І схоже, в найближчому майбутньому це і надалі залишатиметься актуальною проблемою в Україні. Тому вітчизняній вищій освіті буде дуже складно конкурувати із зарубіжними вузами. Серед причин, чому випускники українських шкіл ідуть навчатися за кордон, можна виділити вартість і умови навчання. Навчання у багатьох країнах коштує набагато дешевше, ніж в Україні. Там краща матеріально-технічна база,

ЗА ДАНИМИ АНАЛІТИЧНОГО ЦЕНТРУ CEDOS СТАНОМ НА 2017 РІК КІЛЬКІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ, ЩО ЗДОБУВАЄ ВИЩУ ОСВІТУ ЗА КОРДОНОМ СТАНОВИЛА 66 668 ОСІБ.

Натомість приросту кількості іноземних студентів в Україні немає.

Україна все частіше отримує офіційні попередження від партнерів про низьку якість освіти і можливість відмови окремих країн від визнання українських документів про освіту. Але чинний закон не передба-

тися багато студентів.

Іншою проблемою, є те що під час ухвалення закону не враховують позиції експертів та вчених, тому, як наслідок, не звертають увагу на глобалізацію освітнього процесу, нові технології та масовість вищої освіти.

ТАКОЖ ГОСТРО ПОСТАЄ ПИТАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ,

що в свою чергу стосується корупції, плагіату, фабрикації, необ'єктивність оцінювання їх результатів.

Згідно з дослідженнями

Юрій Федорченко, кандидат філософських наук, незалежний освітній аналітик-консультант влучно наголошує:

«Радикальних змін потребує не лише чинний Закон «Про вищу освіту», радикально мають бути змінені наші оцінки теперішньої ситуації у сфері вищої освіти та перспективи змін. Реформа вищої освіти та зміни до чинного Закону мають виходити з усвідомлення стратегічного завдання, яке стоїть сьогодні перед нами. Жодні зміни до Закону не дадуть перспектив для розвитку сфери вищої освіти, якщо такі зміни будуть відбуватися без врахування цілого. Не можна системну реформу вищої освіти підміняти вирішенням локальних проблем.»

ніж у наших провідних закладах. Підтвердженням цього є те, що Словаччина, Чехія, Німеччина і Австрія дають право здобувати вищу освіту державною мовою безкоштовно людям із будь-яким громадянством, а найвища вартість навчання за рік навчання в університетах, які компанія пропонує українським студентам, – це близько 35 тисяч гривень. Саме за

такі гроші можна вивчати логістику у Вроцлаві, отримавши подвійний диплом: польського та французького вишу.

Тому щоб зміни в Законі діяли і призводили до якісного результату – має бути сформульоване чітке стратегічне завдання. Воно має стояти перед Законом та реформою сфери вищої освіти в цілому. Закон має закласти юридичні передумови для формування в країні системи вищої освіти, а така система має формуватися як розбудова системи забезпечення якості вищої освіти, що передбачає як формування принципово нових інституційних суб'єктів, так і чіткого прописування їх повноважень, що мають формуватися в певній системі протипага.

СІМЕЙНА МЕДИЦИНА ЛЮДСЬКОЮ МОВОЮ

Минув рік після реформи сімейної медицини, проте люди досі мало розуміють, що їм необхідно робити, куди йти та якого лікаря обрати. Зміни в сфері здоров'я набули резонансу розголосу серед населення України. В цій статті ми спробуємо розібратись в даному питанні, дати відповіді на важливі питання громадян та розповімо, чого очікувати від реформи в 2019 році.

ЩО СОБОЮ ЯВЛЯЄ СІМЕЙНА МЕДИЦИНА?

Сімейна медицина – це форма медичного обслуговування, при якій кожен член родини звертається за медичною допомогою до одного лікаря. На відміну від дільничного терапевта, сімейний лікар знає спадковість родини, матеріальне становище, сімейні проблеми, психологічний стан та мікроклімат в сім'ї. Такий лікар одразу стає універсальним: він проводить огляд пацієнта, ставить діагноз, амбулаторне лікування відбувається за його наглядом тощо. Він може видати направлення на консультацію інших спеціалістів, при цьому спостерігати за результатами огляду та лікування пацієнта іншими лікарями. Таким чином, майже повний курс лікування пацієнт отримує саме у свого сімейного лікаря. Довідки в басейн, дитячий садок та школу також видаватиме сімейний спеціаліст. Українці можуть вільно

обирати собі такого лікаря, а також педіатра для дітей. У випадку, якщо робота лікаря не задовольняє пацієнта, він може його змінити. Обрати спеціаліста можна в будь-якому медичному закладі, адже реформа скасовує лікування за місцем прописки.

Такі зміни направлені на вирішення проблем збереження та зміцнення здоров'я українського населення, а також на раціональне використання бюджетних коштів у галузі.

ЯК ОБРАТИ СІМЕЙНОГО ЛІКАРЯ?

Для початку необхідно визначитись з лікарем. Це може бути ваш знайомий спеціаліст, до якого ви неодноразово зверталися та впевнені в його компетентності та професіоналізмі. Якщо ви не знаєте такого лікаря – поцікавтесь у друзів, родичів та знайомих; можливо у когось з них був позитивний досвід при роботі з працівниками даної сфери.

У випадку, якщо ви не знайшли гідного спеціаліста, ви можете звернутись у місцевий відділ охорони здоров'я або в лікарню. У відділі МОЗу вам можуть надати інформацію про лікарів вашого міста, району чи населеного пункту. При візиті в медичний заклад ви можете самостійно познайомитись з працівниками та обрати лікаря для вашої сім'ї.

Якщо ви обрали спеціаліста, вам необхідно поговорити безпосередньо з ним. Тут не треба гаяти часу, адже у нього може просто не залишитись місця для нових пацієнтів. Згідно з інформацією на офіційному сайті Міністерства охорони здоров'я України, сімейний лікар може обслуговувати 1 800 пацієнтів, терапевт – 2 000, педіатр – 900. За сім місяців медичної реформи майже 20 млн громадян вже підписали декларації з сімейним лікарем. А це означає, що майже кожен другий українець вже має

свого лікаря. Тож якщо ви досі не зробили свій вибір – рекомендуємо поквапитись.

ЯК ЗАКРІПИТИ СВОЮ СІМ'Ю ЗА КОНКРЕТНИМ ЛІКАРЕМ?

Після того як громадянин обирає лікаря – необхідно підписати з ним декларацію. Для цього вам необхідно завітати до медичної установи з паспортом та ідентифікаційним номером. Якщо ви підписуєте декларацію з лікарем для вашої дитини, необхідно мати при собі свідоцтво про народження дитини, паспорт та ідентифікаційний код одного з батьків або опікунів. Звертатися необхідно до уповноваженої особи в закладі, якою може бути реєстратор, медсестра, лікар та інші співробітники лікарні. Там ваші дані занесуть до бази та роздрукують декларацію, яку ви підпишете в двох примірниках. Тепер ви офіційно задокументували свій вибір. Далі уповноважена особа накледає електронний цифровий підпис юридичної особи на декларацію та надсилає її в систему «Електронне здоров'я».

СКІЛЬКИ КОШТУЄ ЛІКУВАННЯ У СІМЕЙНОГО ЛІКАРЯ?

Після реформи заклад, у якому працює сімейний лікар чи педіатр, почав отримувати кошти від держави за кожного пацієнта, який уклав з лікарем договір. Саме держава платить закладам первинної медичної допомоги, заради того, щоб у лікарів були гідні заробітні плати, а паці-

єнти не платили кошти за кожен прийом лікаря. Тож пам'ятайте, що це не платна послуга, за яку необхідно класти подяку лікареві в кишеню. Ви вже заплатили за це своїми податками.

Згідно з інформацією на офіційному сайті Міністерства охорони здоров'я України, у лікарів, які плідно працюють, після реформи заробітна плата зросла втричі (при цьому «плідність» вимірюється тільки кількістю пацієнтів). Якщо раніше лікарі отримували до 5 000 гривень, то зараз ефективні заклади змогли підвищити заробітні плати деяким своїм працівникам до 15 000 гривень; медичний заклад тепер отримує 370 гривень на рік за один договір із пацієнтом; звісно, більша частина цих грошей буде йти на підтримку самого закладу, а не у кишеню конкретного лікаря.

ЧОГО ЧЕКАТИ ВІД МЕДИЧНОЇ РЕФОРМИ В 2019 РОЦІ?

У 2019 році лікарі повинні перейти на електронний документообіг: електронна медична картка, лікарняні листи, направлення до вузьких спеціалістів та рецепти на «Доступні ліки» (урядова програма повної або часткової оплати низки лікарських засобів, тільки для пацієнтів із астмою, діабетом II типу та деякими серцево-судинними захворюваннями). Планується, що до кінця 2019 року лікарі вже працюватимуть без паперу – вся інформація буде збе-

рігатися в електронній базі, а не в медкарті пацієнта. Також вже з початку наступного року поступово медзаклади будуть відмовлятися від посади головного лікаря: обов'язки будуть розподілені між медичним директором та директором адміністративним.

З другої половини 2019 року запрацює програма «Безкоштовна діагностика». Це консультації вузькопрофільних спеціалістів, безоплатні дослідження та аналізи. За направленням сімейного лікаря, терапевта та педіатра, пацієнти зможуть безоплатно проходити такі обстеження, як рентген, УЗД, мамографія, ехокардіографія серця та інші, в будь-якому закладі, який уклав договір з Нацслужбою здоров'я. Повний перелік діагностичних процедур, що відшкодовуються державою, та їхня порогова вартість будуть ухвалені на початку наступного року.

«Трансформація охорони здоров'я – пріоритет. Зведений бюджет на охорону здоров'я 2019 складає 92,3 млрд грн – на 10% більше, ніж у 2018 році. Додаткові кошти спрямовані на продовження трансформації медицини в Україні» – із гордістю пишуть на сайті МОЗ. Нажаль, навіть за традиційно оптимістичним прогнозом Національного банку України інфляція на кінець поточного року буде складати 10,1%.

НОВИЙ ЗАКОН ПРО МОВУ ЩО ЗМІНИТЬСЯ?

Українська – обов'язково. _____

Новий закон про мову передбачає обов'язкове використання державної мови у всіх сферах життя, крім особистої та релігійної. _____

На сьогодні, мовне питання не є новим – час від часу політики намагаються спекулювати на проблемі статусу української та інших мов. Верховна Рада в першому слуханні ухвалила законопроект №5670-д «Про забезпечення функціонування української мови як державної». За даними прес-служби ВР, проект підтримав 261 народний депутат, 26 – проголосувало проти.

За новим законом українська мова прирівнюється до державної символіки: гімну, прапора та гербу; відповідно публічне приниження чи зневажання може призвести до кримінальної відповідальності. В законопроекті наголошується, що знання мови є обов'язковим для керівників посад владних структурах, освітніх, юридичних та медичних закладах.

ТОТАЛЬНА УКРАЇНІЗАЦІЯ СУСПІЛЬСТВА ЧИ СПРОБА ЗБЕРЕГТИ ЗНАЧИМІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ?

Згідно з законопроектом №5670-д вільно володіти державною мовою зобов'язані:

- президент України, всі члени Верховної Ради і Кабміну;
- керівники центральних органів виконавчої влади, які не входять до складу уряду, і їх заступники;
- голова Служби безпеки, генпрокурор, голова Національного банку, члени Рахункової палати;
- уповноважений Верховної Ради з прав людини, уповноважений із захисту державної мови;
- всі члени Верховної Ради АР Крим і голова Ради міністрів АР Крим;
- депутати місцевих рад, сільські, селищні, міські голови;
- держслужбовці, чиновники органів місцевого самоврядування;
- офіцери, які проходять військову службу за контрактом;
- особи рядового і начальницького складу органів правопорядку і посадові особи інших органів, яким присвоюються спеціальні звання;
- дипломати, судді, члени і дисциплінарні інспектори Вищої квалі-

фікаційної комісії суддів України, члени Вищої ради правосуддя;

- члени Національного агентства з питань запобігання корупції, Центральної виборчої комісії;

- члени Національної комісії з стандартам державної мови, Національної ради з питань телебачення і радіомовлення, Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики і комунальних послуг, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, а також члени інших державних колегіальних органів;

- адвокати, нотаріуси, співробітники патронатних служб;

- керівники навчальних закладів державної і комунальної форм власності, педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники закладів освіти;

- медичні працівники державних і комунальних закладів охорони здоров'я;

- інші посадові і службові особи державних і комунальних підприємств, установ та організацій, а також інших суб'єктів господарювання державної та комунальної форм власності.

Також державна мова є обов'язковою на всіх заходах, засіданнях, під час

робочого спілкування органів державної влади, органів місцевого самоврядування. Якщо на заході потрібно використовувати іншу мову, організатор повинен забезпечити переклад українською на вимогу навіть одного учасника.

ЯК ЩОДО ІНШИХ СФЕР ВИКОРИСТАННЯ МОВИ?

Видавництва повинні видавати не менше 50 % назв державною мовою протягом календарного року. Також в книгарнях асортимент має містити не менше половини книжок українською.

Зальнонаціональні телеканали й радіостанції «з метою задоволення потреб національних меншин» можуть виділяти до 10% добового мовлення під іншомовні теле- та радіопрограми. Усі фільми (серіали, анімація тощо), вироблені в Україні мають розповсюджуватися та демонструватися українською; тривалість іншомовних реплік (обов'язково субтитрованих державною)

не повинна бути більше 15%. Також преса, зареєстрована в Україні, має видаватися державною мовою, але закон дозволяє видавати іншомовні версії тогож продукту без обмежень за накладками.

У ЗАКОНОПРОЕКТІ ЙДЕТЬСЯ ПРО СТВОРЕННЯ ВІДПОВІДНОГО ОРГАНУ РЕГУЛЮВАННЯ,

а саме Національної комісії зі стандартів державної мови. Комісія буде затверджувати стандарти української мови, зокрема правопис, встановлювати вимоги, щодо рівня володіння ним для отримання громадянства України та зайняття посад. Також установа буде визначати рівень володіння державною мовою і видавати відповідні сертифікати для кандидатів на посади президента, депутатів, їхніх помічників, чиновників, суддів та їхніх помічників, адвокатів, нотаріусів, керівників навчальних закладів та інших. Відповідно до законопроекту, комісія складатиметься з дев'яти

членів, термін повноважень яких триватиме шість років. У документі йдеться про створення посади, яка відповідатиме за захист державної мови; кожен громадянин буде мати можливість звернутися до відповідального та повідомити про порушення дотримання встановлених законом норм.

Не дивлячись на те, що в законопроекті є багато прихильників, навколо нього є багато спірних питань. На думку кандидата фізико-математичних наук, старшого наукового співробітника Інституту математики Національної академії наук України Ірини Єгорченко, видання наукової літератури українською мовою призведе до колапсу, адже зараз, на жаль, переклад з інших мов на державну доволі неякісний, також в науковій сфері важко обійтись без запозичених джерел, які зазвичай написані англійською мовою.

ЮЛІЯ ДАВИДЕНКО

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОЛОГО-НАТУРАЛІСТИЧНИЙ ЦЕНТР УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді міністерства освіти і науки України — це сучасний центр позашкільної еколого-біологічної освіти. Тут створені оптимальні умови для самореалізації учнів, вихованців, слухачів, вирішення складних завдань підвищення педагогічної майстерності, психолого-педагогічної компетентності освітян України. Директор Центру – доктор педагогічних наук, професор Володимир Валентинович Вербицький.

СЬОГОДНІ НЕНЦ – НАЙВПЛИВОВІШИЙ В УКРАЇНІ ПОЗАШКІЛЬНИЙ ЗАКЛАД ОСВІТИ.

Заклад засновано у 1925 році. Нині тут здобувають освіту біля 500 дітей. Понад 2000 учнів щороку проходять стажування на базі творчих учнівських об'єднань Центру. В масових заходах щорічно беруть участь понад 148 754 тис. юних дослідників та природоохоронців.

НЕНЦ координує роботу 130 профільних закладів позашкільної освіти (ЕНЦ (СЮН), а також роботу профільних відділень палаців та будинків творчості дітей та юнацтва, 5 філій, 3 дитячі ботанічні сади, понад 7,6 тис. творчих учнівських об'єднань за 69 профілями, які працюють на базі обласних, районних та міських еколого-натуралістичних центрів (станцій юних натуралістів).

Указом Президента України від 17 лютого 2001 року № 96 закладові присвоєно звання „Національний”.

Позашкільна освіта в НЕНЦ здійснюється за

такими напрямками: еколого-природоохоронний, дослідно-експериментальний, художньо-естетичний, реабілітаційно-оздоровчий. На базі закладу організована робота творчих учнівських об'єднань екологічного, біологічного, сільськогосподарського профілів, що здійснюється за трьома рівнями: початковим, основним, вищим.

Для реалізації освітніх завдань НЕНЦ має необхідну матеріальну базу: сільськогосподарський, зоолого-тваринницький та квітково-декоративний комплекси, метеомайданчик, дендропарк “Юннатівський”, Народний музей хліба, Всеукраїнський профільний табір оздоровлення та відпочинку “Юннат”, їдальню. Помологічна колекція Центру нараховує понад 500 сортів плодкових та кісточкових культур, ампелографічна – 200 сортів винограду, колекція квітково-декоративних рослин відкритого ґрунту – 620, закритого – 180 видів. У тваринницькому комплексі вирощуються 45 порід

кролів та 100 порід сільськогосподарської птиці. У навчально-тематичній експозиції аквакомплексу – понад 100 видів акваріумних риб та рептилій, 120 видів водних рослин.

РОДЗИНКОЮ НЕНЦ Є ДЕНДРОЛОГІЧНИЙ ПАРК «ЮННАТСЬКИЙ»,

загальна площа якого складає 13,7 га. Територія парку є частиною парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва «Березовий гай». У березні 2006 року НЕНЦ отримав статус дендрологічного парку місцевого значення «Юннатський». Навчально-дослідна земельна ділянка Центру займає площу 2 га та складається з відділків: квітково-декоративних рослин, плодово-ягідних культур, лікарських рослин, ботаніко-рослинницького, колекційного та зоолого-тваринницького.

Відповідно до функціональної структури закладу освітня діяльність здійснюється у 34 кабінетах, лабораторіях, 2 комп'ютерних класах, бібліотеці, Музеї хліба.

Головний корпус НЕНЦ МОН України

У структурі Національного еколого-натуралістичного центру понад 75 років функціонує Всеукраїнський профільний табір оздоровлення та відпочинку «Юннат». Табір має всі умови для освіти, відпочинку й оздоровлення дітей: Щороку на базі табору проходить зимове і літнє оздоровлення учнів (понад 1400 осіб), в рамках якого проводиться Всеукраїнська школа передового досвіду. З метою формування громадянської позиції в галузі збереження довкілля щорічно на базі табору проводиться збір лідерів Всеукраїнської дитячої спілки «Дитячий екологічний парламент» та юннатівських секцій охорони природи, Всеукраїнська літня Стартап Школа «StartChemist» тощо.

Для вирішення завдань допрофільної підготовки, соціальної інтеграції та

професійного самовизначення учнів на базі Центру працює Природнича школа учнівської молоді.

Молодь здобуває освіту у Всеукраїнському інституті біологічних стажувань обдарованих школярів (ботаніка, зоологія, гідробіологія, біохімія), шкільній аспірантурі у галузі клітинної та молекулярної біології, біохімії тощо.

НЕНЦ Є КООРДИНАТОРОМ ЩОРІЧНИХ КОНКУРСІВ:

- Всеукраїнського конкурсу винахідницьких і раціоналізаторських проектів,
- Всеукраїнського конкурсу «Юний селекціонер і генетик»,
- Всеукраїнського конкурсу досягнень юних зоологів і тваринників,
- Всеукраїнського чемпіонату з інформаційних технологій «Екософт-2017»,
- Всеукраїнського форуму учнівської та студентської

молоді «Дотик природи»,

- Всеукраїнських турнірів юних натуралістів та хіміків,
- Всеукраїнської виставки творчості юних натуралістів України.

Під час Всеукраїнських експедиційно-польових зборів команд юних екологів і натуралістів за основними профілями еколого-натуралістичного напрямку позашкільної освіти (екологія, ботаніка, зоологія) на об'єктах природно-заповідного фонду України юннати мають можливість ознайомитись із біорізноманіттям флори і фауни, дослідити тваринний і рослинний світ.

Засвідчили свою ефективність орієнтування молоді на лісгосподарські професії спільні організаційно-масові заходи з Державним агентством лісових ресурсів України, зокрема: Всеукраїнський зліт учнів-

Учбовий корпус Дніпропетровського облЕНЦ

ських лісництв загально-освітніх та позашкільних закладів освіти. Щорічним підсумком роботи аграрних учнівських об'єднань, що поєднує компоненти профорієнтації, технологічної підготовки, дослідницької діяльності є Всеукраїнський зліт учнівських виробничих бригад, трудових аграрних об'єднань закладів загальної середньої та позашкільної освіти.

Проведення Всеукраїнських організаційно-масових заходів доповнюється заходами патріотичного спрямування відповідно до еколого-натуралістичного напрямку позашкільної освіти:

- Всеукраїнський фестиваль «Україна - сад»;
- Всеукраїнський конкурс з квітництва і ландшафтного дизайну «Квітуча Україна»;
- Всеукраїнський фестиваль «Українська паляниця»;
- Всеукраїнський юнацький фестиваль «В об'єктиві натураліста»;

- Всеукраїнський заочний конкурс робіт юних фотоаматорів «Моя країна – Україно!»;

- Всеукраїнська дитячо-юнацька еколого-патріотична гра «Паросток» тощо.

З МЕТОЮ ІНТЕГРАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОСВІТИ В ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТА СВІТОВИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОЛОГО-НАТУРАЛІСТИЧНИЙ ЦЕНТР ПРОДОВЖУЄ РОЗВИВАТИ МІЖНАРОДНУ СПІВПРАЦЮ.

На національному рівні це здійснюється через участь юнатів України у фіналах міжнародних конкурсів: міжнародному конкурсі науково-технічної творчості школярів «Intel ISEF 2017», міжнародному конкурсі молодіжних проектів з енергоефективності «Енергія і середовище», Міжнародній Олімпіаді Проектів I-SWEEP, міжнародному конкурсі INFORMATIX, міжнародному конкурсі INESPO, конкурсі винахід-

ників «Leonardo Da Vinci», олімпіаді екологічних проектів INEPOEuroasia, щорічній Білоруській конференції учнів, Білоруському конкурсі дослідницьких робіт учнів, Міжнародному Фестивалі молодих науковців E(x)plory, Міжнародному Форумі IFSES 2017 (International Forum for Science and Engineering Students), Міжнародній науково-освітній програмі GLOBE тощо.

Перспективним напрямом діяльності Центру є соціальне партнерство з закладами освіти, а також з науково-дослідними установами, соціально орієнтованим бізнесом. Спільно з фахівцями компанії «Сингента» реалізується довгостроковий дослідницький проект з вирощування сучасних гібридів овочевих культур.

У форматі «STEM-освіта» продовжується реалізація наукового проекту за напрямами: «Енергоефективність та енергозбереження», «Енергоаудит будівлі навчального закладу (енергетичне обстеження будівлі)» та «Агробіологічний експеримент (дослідження рослин та ґрунту в польових умовах)».

Упродовж декількох років спільно з Торговою мережею «Фокстрот. Техніка для дому» Центр успішно проводить Всеукраїнський конкурс «ЕКОклас».

Результатом соціальних ініціатив Центру є щорічні заходи на базі державного

підприємства «Український дитячий центр «Молода гвардія» Всеукраїнський форум юних екологів та Всеукраїнський форум учнівських трудових об'єднань.

НЕНЦ має всі необхідні умови для проведення координаційно-методичних заходів для різних категорій працівників освіти: семінарів, курсів підвищення кваліфікації, круглих столів, науково-практичних конференцій, симпозіумів тощо.

позашкільної еколого-біологічної освіти, беручи участь у міжнародних освітніх виставках.

З метою впровадження результатів наукових досліджень проблем позашкільної освіти, наукового супроводу і реалізації методичних ініціатив у позашкільній освіті України НЕНЦ спільно з Інститутом проблем виховання НАПН України заснував Науково-дослідний віртуальний інститут позашкіль-

відстані, без прямого, особистого контакту.

З метою підвищення якості практики науково-методичного сервісу у сфері позашкільної освіти регіонів України шляхом підготовки методистів продовжується робота Всеукраїнської школи методиста позашкільного закладу освіти, в рамках якої функціонують авторські відділення садівничого, квітково-декоративного та ветеринарно-зоотехнічного напрямів.

З метою обговорення проблем, тенденцій та перспектив розвитку позашкільної еколого-біологічної освіти в контексті сучасної освітньої політики продовжується практика проведення щорічних методичних заходів, а саме:

- Всеукраїнської серпневої конференції «Педагогічний пошук»;
- педагогічного практикуму «Світ творчості» для директорів обласних еколого-натуралістичних центрів (станцій юних натуралістів) закладів;
- симпозіуму «Освіта і здоров'я підрастаючого покоління»;
- Форум «Ранній розвиток дитини – право кожного»;
- тощо.

Практикою підтверджена ефективність тренінгів з моніторингу навколишнього природного середовища щодо формування екологічних компетентностей педагогів.

Систематично розробляються інструктивно-методичні матеріали, нормативні документи, навчальні програми й посібники.

Послідовну роботу НЕНЦ проводить з популяризації інноваційних технологій

ної освіти. Основою діяльності Інституту є сучасні інформаційно-телекомунікаційні технології, що дозволяють взаємодіяти на

Запорукою реалізації освітніх ініціатив Національного еколого-натуралістичного центру є популяризація діяльності Центру в засобах масової інформації, на сторінках журналу «Паросток», «Наукового вісника Національного еколого-натуралістичного центру», щорічного збірника «Новації позашкільної освіти», на шпальтах газети «Юннат» тощо.

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ КРАЇНИ

«Вашу увагу привертаю до одного із методів ведення гібридної війни Росією – інформаційно-психологічної війни, метою якої є не знищення мільйонів людей, а залякування, деморалізація, світоглядне, духовно-моральне, національне покалічення українців і отже підпорядкування їх російській імперській ідеології та політиці.» —

Гібридна агресія Російської Федерації є головною загрозою національної безпеки України. Адже типовими компонентами гібридної війни Росії проти України є:

- створення внутрішніх суспільно-політичних суперечностей в Україні через маніпулятивну пропаганду з її потужним продовженням в інформаційно-психологічній війні;

- створення соціально-економічних проблем через економічне протистояння з переходом в економічну війну та протидію добродійним зв'язкам України з близькими і далекими сусідами;

- підтримка національного нігілізму українців,

сепаратизму і тероризму аж до актів державного тероризму;

- сприяння створенню нерегулярних збройних формувань та їх оснащення.

Російська Федерація водночас із неоголошеною війною проти України також застосовує інші гібридні комунікативні методи задля поглинання, завоювання, колонізації нашої держави. Дискурс гібридної війни набув глобального масштабу, є новітньою формою протистояння у сучасному безпековому довіклі.

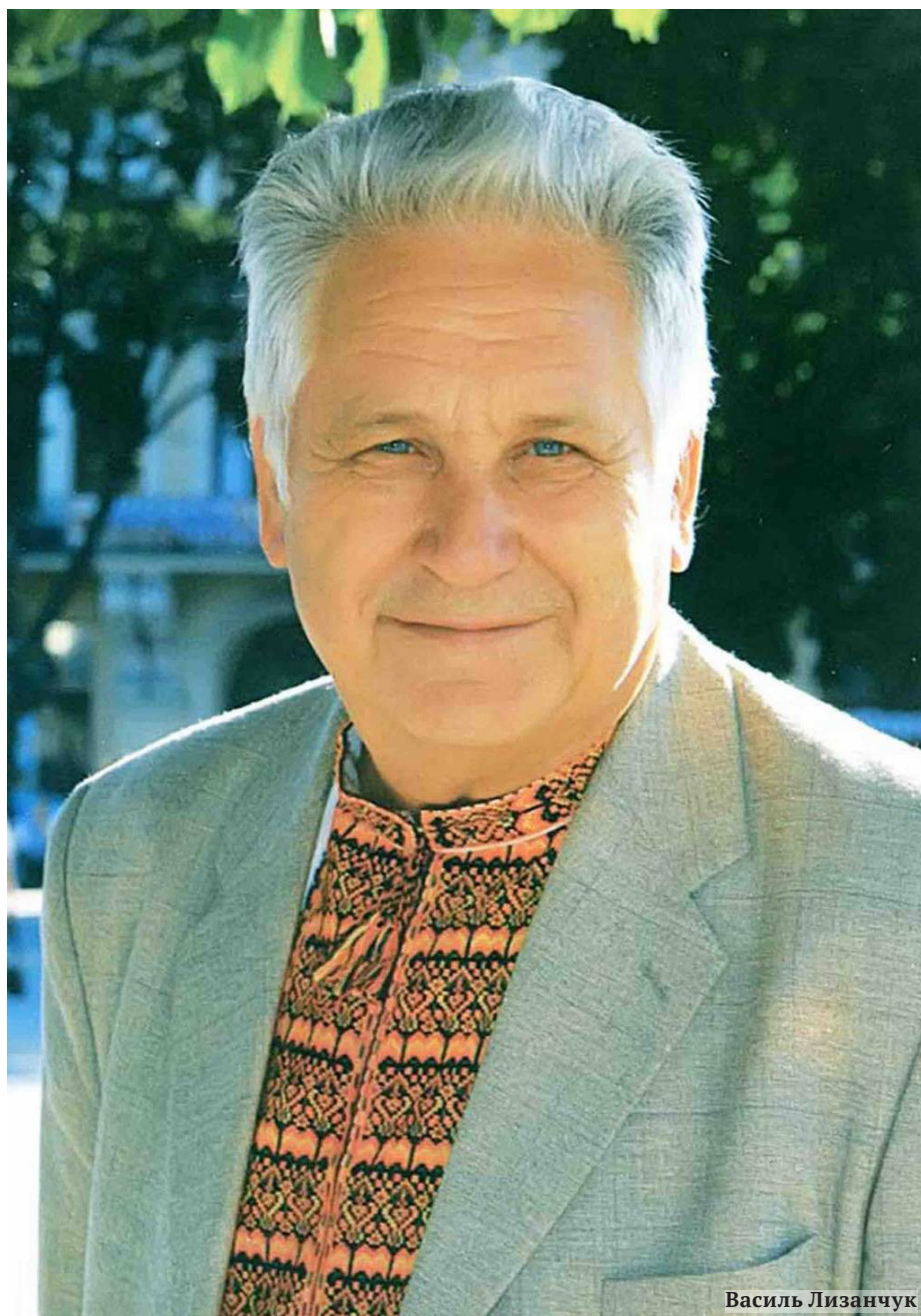
Вашу увагу привертаю до одного із методів ведення гібридної війни Росією – інформаційно-психологічної війни, метою якої є не

знищення мільйонів людей, а залякування, деморалізація, світоглядне, духовно-моральне, національне покалічення українців і отже підпорядкування їх російській імперській ідеології та політиці.

Потужним засобом, тонким інструментом маніпуляції свідомістю є засоби масової комунікації, зокрема телебачення, радіомовлення, інтернет. Під час нинішньої російсько-української війни інформаційно-психологічна складова є вельми суттєва, важлива і помітна.

АНТИУКРАЇНЬКА ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНА ІНТЕРВЕНЦІЯ Є ЗОВНІШНЬОЮ І ВНУТРІШНЬОЮ.

На жаль, під зовнішню агресивну мелодію московської балалайки танцюють також шовіністи у Польщі, Угорщині, Румунії та деяких інших країнах, зневажають, перекручують історичну правду, доводять її до абсурду, не цураючись

Василь Лизанчук

банальної фальсифікації, відвертої дезінформації, упереджених суджень, брехні, наклепів та інших методів гібридно-інформаційної війни проти України.

Тобто, в Україні – триває війна на двох фронтах: проти ворожого наступу і впливу Росії та її сателітів, і проти совкових, олігархічних та корумпованих і промосковських сил в Україні. Другим фронтом і є внутрішня агресія, носіями

якої є творці багатьох передач на телеканалах «Інтер», «NewsOne», «112», «Україна», «ZIK», «Прямий» та на інших комерційних, приватних телевізійних і радіоканалах. У них розкошують українофоби, московські прислужники Мураєв, Ганна Герман, Новінський, Рабінович, Добкін, Червоненко та інші, які, спекулюючи багатьма недоліками суспільно-політичного і соціально-економічного життя, своїми

брехливими виступами допомагають російським агресорам завадити утвердженню духовно-національної соборності України.

Шквал обурення в соціальних мережах викликали інтерв'ю Наталії Влащенко (чомусь вона каже називати її Наташею) на телеканалі ZIK («Hard з Влащенко») із колишнім заступником голови Адміністрації Президента часів Віктора Януковича Андрієм Портновим та на телеканалі «112 Україна» (програма «Гордон») бесіда Дмитра Гордона з колишнім депутатом від Партії регіонів, запеклою україноненависницею, Оленою Бондаренко. Гучний скандал виник, коли голова Комісії з журналістської етики (!?) Андрій Куликов як ведучий «Громадського радіо» у сторічний ювілей так званої «Великої жовтневої соціалістичної революції» запросив до студії ... лідера недозаборононої Комуністичної партії України Петра Симоненка.

Можна назвати ще багато прикладів повзучого проросійського, антимаїданівського, антиукраїнського напряму діяльності ЗМІ, які пов'язані або з Віктором Медведчуком, або з колишніми аморальними можновладцями, котрі підготовували узурпатора Віктора Януковича, а сьогодні, як і тоді, володіють телевізійними і радіоканалами та газетами. З їхнього благословення ЗМІ маніпулятивним гібридно-інформаційним впливом, поширенням фейків, дезінформацією нама-

гаються посіяти розбрат в українському суспільстві, нав'язати почуття стомленості, змученості від війни, національний нігілізм, відмову від самостійності, мовляв, українці й росіяни – один народ, у них спільна історія, а націоналісти, фашисти, нацисти та американські агресори роз'єднують російську братерську любов до українців.

У журналістському середовищі московські ідеологи та їхні прислужники в Україні нав'язують фальшиве гасло «Дві країни – одна професія», однобоко, спотворено трактують природу журналістських стандартів з метою позбавити українську журналістику національної сутності, зіштовхнути її у багно космополітизму, меншовартості, інертності, дисперсної комунікації, візитною карткою яких мають бути новини про вбивства, аварії, пограбування, секс, смерть, страх, гроші та інші складові аморального бізнесового букету. Саме цього прагне одвічний ворог України – Московія-Росія, яка хоче утвердити в Україні хижий «русскій мір».

Прикро, що проти цієї загрозливої для України ситуації належно не спрямували свої правові та інтелектуальні зусилля Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення, Міністерство інформаційної політики України, Державний комітет телебачення і радіомовлення України, Рада національної безпеки і оборони України, Національна

спілка журналістів України та інші владні інституції. Вони мляво, про людське око зовсім не вживають ефективних заходів щодо припинення засобами масової інформації внутрішньої агресії проти України.

У зв'язку з російсько-українською війною та ґрунтуючись на Доктрині інформаційної безпеки України, затвердженої Президентом 25 лютого 2017 року, вношу пропозицію змінити формулювання 5 пункту статті 3 Закону «Про Суспільне телебачення і радіомовлення України», у якому мовиться про вільне вираження поглядів, думок і переконань, адже дуже часто воно є антиукраїнським, антидержавним. Тому цей пункт треба сформулювати так: «Вільне вираження поглядів, думок і переконань має здійснюватися тільки на засадах україноцентризму».

УКРАЇНОЦЕНТРИЗМ – ЦЕ СВІТОГЛЯДНА, ФІЛОСОФСЬКА, МОРАЛЬНО-ІДЕОЛОГІЧНА, ГРОМАДЯНСЬКА, ДУХОВНО-НАЦІОНАЛЬНА ПОЗИЦІЯ.

І політики, і громадські діячі, і журналісти мають оцінювати факти, події, явища з позицій інтересів української людини, українського суспільства, української соборної держави. До речі, всупереч деяким недолікам у творчій роботі Львівському телерадіомовленню притаманний україноцентризм.

Україноцентризм ґрунтується на концепції націоналізму, який є філософією буття Нації, її життя, розбу-

дови, а шовінізм, фашизм, нацизм і московський рашизм, що увібрав у себе шовінізм, фашизм, нацизм і більшовизм – це філософія поневолення і гноблення інших націй. Націоналізм породжує подвижників і героїв, а шовінізм, фашизм, нацизм, рашизм – убивць, грабіжників, загарбників, яничарів, холоуїв.

Українські ЗМІ покликані називати українських героїв – героями, подвиг захисників України – подвигом, сепаратистську зраду – зрадою, російську брехню – брехнею, московський злочин – злочином, російську агресію – агресією, російських прислужників, за висловом Тараса Шевченка, – московською блекотою і гряззю.

Морально-духовна спрямованість журналістської творчості залежить від особистості журналіста. Адже видатний вчений В. Бехтерев стверджував, що особистість є основою, на якій ґрунтується життя суспільства. Суспільство, на його думку, це як зібрання більше або менше діяльних взаємозв'язаних між собою особистостей задля здійснення спільних інтересів і прагнень. Таке зібрання В. Бехтерев назвав збірною, власне соборною особистістю, що об'єднана політичними, правовими, національними, суспільними, морально-духовними та іншими спільними інтересами. Серед інститутів, які максимально сприяють формуванню дієвої соборної української особистості є засоби масової інформа-

ції. Таку функцію успішно можуть виконувати національно свідомі журналісти.

Журналіст живе в конкретній країні, й у нього має бути громадянська позиція, яка полягає у відповідальності перед громадянами своєї країни, щоб вони були всесторонньо й об'єктивно інформовані, й не мали хибних уявлень про суспільно-політичні події. «Журналісти повинні керуватися поєднанням патріотизму, професійності, політичною далекоглядністю – усім тим, що формує не просто технологічну, а політичну платформу для професійної громадянсько-орієнтованої журналістики», – наголошує Вадим Карасьов.

ДИСКУТУВАТИ МОЖУТЬ НА ТЕЛЕБАЧЕННІ, РАДІО І У ПРЕСІ ЛИШЕ ТІ, ХТО ЧІТКО ОБСТОЮЄ СТРАТЕГІЧНУ МЕТУ РОЗБУДОВИ УКРАЇНСЬКОЇ УКРАЇНИ І ПІД ЧАС ДИСКУСІЇ УТОЧНЮЄТЬСЯ ТАКТИКА ДОСЯГНЕННЯ ПОЗИТИВНОЇ ДЕРЖАВОТВОРЧОЇ МЕТИ.

Модна формула західної журналістики для мирних умов про «баланс думок і поглядів» під час війни не має права на існування в Україні. Як можна надавати ефір і шпальти газет тим, хто підриває національний фундамент розбудови української України? Про це потрібно також внести поправку, наголосити у Законі України «Про телебачення і радіомовлення» стосовно комерційних телерадіоканалів, багато програм яких є антиукраїнськими.

Пункт 2 статті 18 Закону

Журналістський професіоналізм поєднує в собі вміння володіти словом (засобом творення), національну свідомість, патріотизм, громадянську позицію, відповідальність за результати праці.

доцільно викласти у такій редакції: «НСТУ має висвітлювати діяльність органів виконавчої влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, їхніх посадових осіб з метою контролю суспільством за виконанням ними своїх обов'язків».

Потрібно внести також зміни до статей 3 і 4 Закону України «Про Суспільне телебачення і радіомовлення України», де чітко визначити у принципах, завданнях і програмній політиці, що передачі Суспільного телебачення і радіомовлення стовідсотково мають звучати тільки українською мовою. Такого змісту поправку треба внести у Закон «Про телебачення і радіомовлення», що має стосуватися комерційних теле- і радіоканалів.

Верховна Рада України має відреагувати на московську антиукраїнську агресію та світову гібридну війну, яку розв'язала Росія, законодавчо. Тобто, доповнити Закони «Про телебачення і радіомовлення» і «Про суспільне телебачення і радіомовлення України» розділом «Функціонування електронних ЗМІ в умовах війни Росії проти України».

Іван Франко завжди виступав за єдність слова і діла.

Щоб слово сталося ділом, – говорив він, – треба духу свободи і любові до правди та до народу. Ця морально-духовна, національно-громадянська вимога стосується очільників держави, політиків, депутатів усіх рівнів, громадських діячів, журналістів, кожного громадянина України.

Російсько-українська війна – це війна морально-духовних, національних цінностей, світоглядних, гуманістичних орієнтирів. Українці завжди були будівничими і в матеріальному, і в духовному сенсі. Нинішня російська агресія – це визначальний момент історичної Істини. Допоможемо кожному українцеві – від прибиральниці і двірника до Президента, Голови Верховної Ради і Прем'єр-міністра – всім серцем і душею пізнати цю історичну Істину і ми будемо вільними, духовно і матеріально багатими.

ВАСИЛЬ ЛИЗАНЧУК

Доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри радіомовлення і телебачення Львівського національного університету імені Івана Франка, академік Академії наук вищої освіти України.

**«АКАДЕМІЯ» – ГАЗЕТА АКАДЕМІЇ НАУК ВИЩОЇ ОСВІТИ
УКРАЇНИ; ЗАСНОВАНА ЗГІДНО З РІШЕННЯМ ПРЕЗИДІЇ
АКАДЕМІЇ (ПРОТОКОЛ № 8 ВІД 16 ЖОВТНЯ 2009 РОКУ).**

Шеф редактор – Віктор Шпак

Відповідальні за випуск – студентська редакція
Інституту журналістики Київського університету імені
Бориса Грінченка у складі:

Аліна Вацура

Тарас Гузь

Юлія Давиденко

Редагування і верстка – Іван Кушпель

РЕДАКЦІЯ:
вул. Тургенєвська, 11,
Київ, 01054

ТЕЛ/ФАКС:
(044) 486 89 16

E-MAIL:
anvuz@ukr.net,
v.shpak@kubg.edu.ua

© АН ВО України